„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом, а по потреби и уторником.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 12 фор.
на по године . . . . . 6 „
на четврт године . . . . . 3 „
на један месец . . . . . 1 „
За Србију:
(у сребру.)
На годину 120 гроша, на пола године 60 гр.
На четврт године 30 гроша чарш.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг сеплаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад, у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви листа у месту могу се добити по 10 нов. у трговини Љ. Стефановића и браће М. Поповића код „црвене руже“

БРОЈ 75. У НОВОМЕ САДУ, У УТОРАК 18. (30.) МАЈА 1876. ГОДИНА XI.

НОВИ САД 17 маја.

Пронео се глас, да је порта предлоге берлинске конференције одбила већ. Но међутим једном немачком листу пишу из Берлина, да тројецарски савез, без обзира на непристајање Енглеске, намерава продужити своју акцију и да ће формуловати ноту, коју ће ђенерал Игњатијев у Цариграду предати. По томе тад, кад се глас разнео, да је порта предлоге одбила, тешко, да је званично и знала за садржину конференционалних предлога.

По изјавама енглеског кабинета о положају Енглеске према берлинској споменици, могло би се узети, да се у последњем часу може иста споменица тако променити, да се дође опет до европске заједнице. Тај је корак учинила Русија, ал' је Енглеска ипак остала при својем првом закључку.

„Тајмс“ разлаже стање источног питања, па вели, да су оптимистичне изјаве грофа Андрашиа у делегацијама проста дипломатска фикција. Што је приповедао о споразуму, мирољубним изјавама и помирљивиммерама то је само спољашња форма. Иза тог развијају своје деловање праве снаге, које ће све поводе тренутка у ветар разнети' Истина је, да су три силе пред светом сложне и да ће по свој прилици остати сложне, ал се у главном врзе око тога, е да ли ће се напоследку примити руска ил аустријска полнтика. Нов, у Берлину израђен предлог у начелу је аустријски, ал у појединостима ипак руски, и сумња енглеских министара потиче отуд, што је јамачно да ће појединости надмашити начело. Султану наметнуто дуго примирје и смешане комисије, то показује више дух Горчакова ил Игњатијева, него аустријског ил британског министра.

Енглеско је министарство имало право, што је тако поступило, ал Енглеска несме при томе остати. „Са сваким протичућим месецом“ — тако продужује речени енглески лист — „би ће изнуреност помоћних извора турских јача, раздраженост између Мусломана и Хришћана силнија, и вероватност каквог ужасног, за судбу Турске одлучног догађаја већа.

У колико три царевине међусобно и према својим суседима неискрену игру играју, у толико је нужније, да енглеска влада јавно обележи, шта треба да буде, и да позове остале силе на то дело. Ми треба да смо кадри видити, да сва та потезања и околишења долазе отуда, што никакве под турским господством изведене реформе неће усташе задовољити, нити ће државу трајно умирити. Самосталност, а не реформе иште њихов дух. То знају три велесиле, ал држе, да за сад то не треба казати. Кад пак и ми такође то знамо, онда је најбоље да смело искажемо, и да сигурно и мирно решење у том правцу потражимо.“

„Репиблик франсез“ надовезује на ту примедбу са изјавом, да и Француска мора задржати подпуну слободу деловања ако се покаже, да је опстанак Турске озбиља у опасности.

„Тајмс“ дознаје из Париза, да енглеска влада у свом одговору на берлинске конференционалне предлоге нарочито запише за оно место у споменици, где се каже, да шест велесила имају друге и то дејствителније мере на око узети, ако по истеку предложеног примирја непође за руком умирење. Енглеска влада у свом одговору наводи, да та изјава садржи начело оружане интервенције у унутарње послове Турске као и загрожавање слободе и самосталности те државе, чему се не може прикључити велика Британија и ако је постављен услов, по коме се неће никаква одлука донети без заједничког договора и споразума. Енглеска дакле својим непристајањем неће просто да се огрешава о начело неинтервенције у послове Турске. Том свом кораку као да је дала веома категоричног израза.

Из свега провирује, да за српску политику то енглеско држање не може од шкоде бити. Енглеска не смера бранити Турску, осим у оном случају, да руска политика почне преовлађивати на истоку. Иначе енглеско држање може само допринети српској самосталности.

Источно је питање одјекнуло и у конгресу сједињених американских држава. Представничка је кућа примила одлуку, којом иште од председника, да кућу извести е да ли је влади што саопштено, да су Американци у отоманској држави изложени били насиљу ил опасности и да ли су учињени кораци ради заштите такових Американаца. Уједно се умољава председник, да предузме мере, којима ће осигурати нужну заштиту Американцима, који се баве у отоманској држави.

Енглеска поморска спрема све је огромнија. У средиземном мору налази се сад 15 ратних лађа, од којих су шест оклопничких фрегата а шест топничких. Број оклопница повисиће се на девет, чиме ће се поред осталих подкреплења за кратко време налазити 20 лађа са посадом од 5000 људи под заповедништвом адмирала Друмонда. Каналска флота, која се састоји из седам оклопница са скоро 6000 људи добила је заповест, да буде спремна за полазак у средиземно море као подкреплење тамо налазеће се флоте.

ФРАЊО ПАЛАЦКИ †.

Чешки је народ постигао тешки удар. 14. маја по подне умро је Фрањо Палацки, „отац чешког народа.“ Дубоко је засекао његов уплив у ток развитка чешког, презначајан је живот тог великог мужа за свој народ. Његова чврстоћа карактера, непоколебљивост му и истрајност у борби за народност своју толика је, да је уливала поштовање и самом непријатељу.

Немци, ти најжешћи противници славенског имена у опште, а чешког напосе, пребацују Палацком, да је неблагодаран према немачкој науци, која га је великим начинила, а којој је он вратио неугасном мржњом према свему, што се немачким назвало. Међутим не беше то мржња само, то је потекло из племенитог осећања, из бола дубоког, што је осећао Палацки са толиких неправда и увреда, које су Немци починили свеколиком славенском свету, а нарочито чешком народу.

То беше праведан, узбуђен гњев, што се по кад кад појављивао у речима и списима Палацковим на охолост немачку, која се вазда машала, да светску културу под себични закуп узме. А Палацки је и могао оправдано тако поступати, он који је био на извору те немачке културе и њихове хваљене „темељитости“. Карактер, као што је Палацки није могао мирно поднети тако неоправдано разметање немачко.

Године 1827 — тад му још није 30 година било — први пут је пером у руци борио се за минулу величину чешку. Предато му је било уређивање новина, што је чешки музеј издавао, од којих су једне писане на немачком, а друге на чешком језику. Своју главну снагу посветио је чешким новинама. Дивном одважношћу и ретком истрајношћу борио се у једно исто доба и против цензуре и против немара и гњилости својих рођених сународника. Две године доцније предали су му чешки сталежи звање земаљског историографа. Цар Франц није хтео да потврди то наименовање, него је потврда дошла тек за време владања цара Фердинанда. У исто време изишла је на свет прва свеска његове „Повести Чешке“, и то на немачком језику. У тој је свесци садржана повесница Чешке до 1197. године. У знаменитој 1848. истакао се Палацки на политичном пољу као славенски државник, што се видило из његовог писма, које је управио био на одбор педесеторице у Франкфурту у којем је одбио позив, да ступи у средину франкфуртског парламента. Тад је још Палацки живио у тој нади, да се из Аустрије може створити велика Славенска држава и с тог је становишта обележио у истом писму одношај Аустрије према Немачкој.

Међу тим је наступило доба политичког спавања за Бахове владавине. И Палацки се повукао са политичког поља и одао се књижевном раду. Но то је доба такође и разбило његов прваШњи политични сан о великој славенској Аустрији, и он је ступио на чисто поље федерализма.

Кад се пробудила парламентарност у овој монархији, појавио се Палацки опет на политичној позорници. У чешком земаљском сабору, у господској кући заступао је исторично право чешке круне највећом одлучношћу.

Није му суђено било, да види остварена та исторична права, да доживи лепши државни живот својег народа. Ал' је на измаку својег другог и плодног живота дочекао, да види колико се народ чешки, па и све остало Славенство клања његовој истрајности у раду за народ свој, учествовав у свечаности, коју је сада скоро приредио чешки клуб у Прагу у почаст седој старини, а за успомену довршетка његова епохална дела „Dejin národa českého,“ после четирдесетогодишњег трудног делања.

Та свечаност по својој огромности, по свом топлом саучешћу од стране свеколиког образованог Славенства могла је послужити Палацком као доказ, да је жив дух славенске узајмности, да је будна политичка свест чешког народа.

Могао је дакле умрети с уверењем, да ће народ му доспети том својом свести до бољих дана да неће подлећи у мучној борби с непријатељем својим.

Мир пепелу Палацковом, слава спомену му!

ИСТОЧНО ПИТАЊЕ У ДЕЛЕГАЦИЈАМА.

(Свршетак).

Др. *Штурм* изриче уверење, да парламентарно расправљање спољних питања, која су на реду, зависи од поверења, које се поклања министарству. Министар не може пред целом кућом више рећи, но што је казао у одбору. Као цел своје политике означио је он држање европског мира и поправљеног status quo-а и одлучно је одбио намеру анексије или окупације. Одбор је, као што се види из изјаве извештача, пристао на ову цел, и тиме је изрекао министру поверење. Говорник се осећа побуђен да одговори само на примедбе последњег говорника (Љубише) о цивилизаторној мисији (позиву) Аустрије на истоку. Аустрија има још дуго и много да врши своју цивилизаторну мисију унутра, тако да се морамо одлучно оградити противу ширења те мисије ван државе, ако нећемо да са свим немогућим направимо извршење културних задатака државе. (Право! право!)

Делегат *Линбахер* рече: Изреком: Аустрија нема више цивилизаторске мисије напушта се са свим животно начело, које је Аустрију подигло и великом направило. Аустрија има читав низ народа, који не припадају немачкој народности, али ипак велики задатак у Аустрији врше, и који имају узрока надати се, да ће доћи друго време, које ће се више обазирати на жеље аустријских народа но што се то до сад чинило. Питано је: шта би Аустрија радила са земљама, које би могла добити, а он пита: шта је Аустрија радила пређе у сличном случају? Је ли Угарску, када ју је од Турске отргла, овој натраг повратила? Аустрија нека врши свој цивилизаторски задатак и у оним провинцијама, и кад би га извршила, онда би ове у боље стање постављене провинције саме се знале одржати према пропалом (турском) газдовању.

Опенхајм мисли, да Аустрија нема цивилизаторског позива с поља но само изнутра, и да је њено велесилно стање, које ваља одржати, у економском развитку својих земаља; одвраћа од традиција (прадедовске политике), напомињући Немачку и Италију, за које је исто као и за пастраДициона политика опасна била. Данас је Немачка, када се ујединила, наша природна савезница. Одношаји на истоку немогу се прорачунати. Једнодушна жеља пак је, да се *избегне свака интервенција и свано задобијање* земаља.

Гискра разлаже, како се жеља Љубише за добијањем земаља за леђима Далмације народношћу и становиштем његовим разјаснити даје; непојамна је пак така жеља код заступника из немачке Салцбуршке, обзиром на економне, културне, народносне и државоправне одношаје у Аустро-Угарској. Говорник се изјављује противу сваке промене и оштећења земљишта Турске, противу сваког ојачања руске моћи, изазивајући тим речима гласно допадање; он мисли *да је за Аустрију највећа опасност, када би се на Аја-Софији у место полумесеца грчки крст заблистао*, изјављује се противу сваког образовања нових, малених држава на балканском полуострву, исто тако противу сваког заузимања земаља у Босни и Херцеговини, и са свим одобрава изјавама министра обелодањену цел аустријске политике: да се одржи „status-quo“ — у Турској, али ameliore (поправљени.)

Линбахер изјављује, да није изразио жељу, да Аустрија себи земље присаједини; он је само оградио се противу оних речи: шта би Аустрија радила са земљама, које би ма где добила. Ја би волео видети крст него ли полумесец на Аја-Софији и *радије се заузимали за моногамију (једноженство) него ли за полигамију (многоженство.)* (Смеј.) И противу тога се ограђујем, да се одобравање буџета сматра као вотум (глас) поверења.

Делегат *Штурм*: Напоменом, како треба вршити цивилизаторску мисију на истоку можда је предговорник (Линбахер) захвалност својих пријатеља задобио; али цивилизаторску задаћу унутра предговорник је као неочекивани савезник пресуђивао, јер и говорник је свагда тога мишљења, да немачки живаљ у Аустрији има цивилизаторску мисију.

Херпст изјављује, да није празна фраза, кад каже, да није хтео у дебати учествовати, него је то израз уверења, да нити је могуће министарству да у ствари, која је на реду исцрпљиво објашњење о појединостима даде, нити приличи за парламенат, да положај заузмепрема непознатим му појединостима развитка, који се збива, да известан правац за будуће делање определи, или да министарству даде одобрење за све што је чинило, ма му ово и непознато било.

Но свакојако је умесно споразумљење своје са целим изјавити, јер би била дужност противити се, кад би међу владом и заступством неспоразумљење настало. Као така цел поновљено и свечано означено је одржање јевропског мира и земљиштног „status-quo“-а, али поправљеног „status-quo“-а, јер се овде не ради само о уклањању тренутних незгода, него о трајном одржању мира, пошто би, кад би садање стање непрестано трајало, увек конфлиграције (запаљења, буне) настајале. Са овом је цели у противности оно схватање, које приписује монархији мисију, да ван својих граница иде за цивилизаторском задаћом.

Пошто на сваки начин само одобравање буџета, који би се једино у правој уставној нужди могао одрећи, не даје доказа о споразумевању са тенденцијама (намерама) министарства, то је од важности, да се у заступству изрично искаже споразумљење са владом у обзиру цели, за којом се иде, јер акција владе у спољним пословима у томе налази своју снагу, ако је у споразумљењу са становништвом, и ако овога (споразумљења) у погледу жуђене цели заиста имаде.

Сада узме реч гроф *Андрашија*:

Висока делегацијо! Навикнут на парламентарне дискусије (претресања), однегован у идејама конституцијонализма (уставности), и уверен, да слободна дискусија разних назора само може расветљењу њиховоме допринети, и да обично не може штетна бити по интересе државе, имао би велике воље, да на много шта, о чему сам овде говорити вас слушао, и од своје стране примедбе учиним, и да се упустим у дискусију појединих назора. Али ја се морам да уздржим из узрока, којега је већ пре мене врло поштовани делегат Херпст навео, и овај и овоме сличан узрок побудио ме је да она разјашњења, која могу дати у садањој штадији расправе, у оном облику високој делегацији поднесем, у којој ми је најприличније изгледало, наиме у кругу одбора. Ја одлучно држим, да *потанка дискусија* овога питања, не од стране штованих чланова високе делегације, него од стране владе, није у садањој штадији питања у интересу ствари, морам се даклем силом уздржати, и не могу у својим изразима прећи меру онога, што ми осећај одговорности допушта. Господин др. Куранда мисли, да би требао да овде развијем програм. Нећу да понављам, шта је др. Хербст на то приметио. Ја само у кратко кажем, да апсолутно не могу себи замислити министра са *готовим програмом у одношајима који се сваки час мењају и који се не дају предвидети.* Др. Куранда хтео је да ми тиме олакша ствар, што ме је опоменуо на традиције (предања) Аустрије, којих треба само да се држим па да мирно могу на њима програм министарства основати. Не плашим се да овде са свим јавно рекнем: *Таких традиција ја нз познајем.* Традиција, које у сваком положају, при промењеним догађајима истој цели одговарају, у опште ја не познајем; али ја не познајем ни оних традиција, за које се вели, да су доказа дале, да се само њих ваља држати, па да се успешно очувају прави интереси Аустро-Угарске; за то не могу обећати, да ћу се држати традиција, које не могу да изнађем. Не могу господина дра Куранду ни у другом обзиру задовољити; он је на име казао, да је некако нејасно оно, што министарство хоће и смера. Што се нејасноће тиче, то морам приметити, *да је у обзиру цели, за којом се иде не може бити.* Цел министарства спољњих послова већ сам имао част прошле године напоменути, а то ћу и сад учинити. Поновићу је, што је више

могуће, кратко и јасно. Цел је: *Одржање општег јевропског мира*, избегавање даљих заплета учествовањем суседних држава или ширење устанка у турској држави, и треће — морам с нагласком споменути, да и ово за позив аустро-угарске државе сматрам — завађање бољега стања, које би спречило периодички (редовни) повратак истих опасности, које би у својим конзеквенцијама (послетцима) и монархији могле опасне бити. Ово су три мете за којима иде политика садање владе, и ја сам у данашњој дискусији задобио уверење, да можемо констатовати сагласност између министра спољних послова и између високе делегације, што ја с благодарношћу примам. Којим средствима се ове три мете могу постићи, то вам још немогу определити. Кад др. Куранда каже да има неке нејасноће, и када се ова нејасноћа не односи на цел, која не може бити нејасна, него на средства, то се морам запитати, шта је боље, ако г. Куранда и даље остане у нејасности (смеј), или ако цео свет у напред буде знао, шта ће радити минстарство спољних послова у овом или оном случају? (Смеј.)

Код овога питања морам у рачун узети обе алтернативе, те долазим до закључка: Радије ћемо подносити, да господин предговорник и даље остане у нејасности о средствима, која ће се употребити, него ли да ја поставим програм, који се у даним приликама не би могао извести, или да цео свет у напред знаде, која ће средства влада у даној прилици употребити, да дође до своје цели и да на пут стане могућим опасностима. Ја дакле понављам: није могуће министру спољних послова, да даде стална програма према променљивим догађајима, само му је могуће, да обележи цел за којом иде. Ова је цел — имам част поновити — одржање мира, избегавање даних заплета, завађање, што је више могуће, бољих одношаја, да се исте опасности не би понављале, у споразумњењу са осталим јевропским силама, уз потпору многогласне жеље народа у монархији, да се очувају интереси Аустро-Угарске, *а да се одржи част, независност и право самоопредељења монархије у свима приликама.* За овом цели тежи министарство и ја из дискусије, коју сам у буџетском одбору и данаске чуо, долазим до уверења, да ће министарство, потпомогнуто родољубним осећајем високе делегације и законодавства ову цел у споразумњењу са осталим јевропским државама и постићи. (Живо одобравање.)

Извештач др. *Шауп* устаје противу разлагања појединих говорника обраћајући се прво противу примедбе делегата Линбахера, који је рекао, да није време делити кожу, кад дивљач још није убијена. Он мисли да у овом обзиру може и даље ићи и да може казати, да у опште у овом случају нетреба дивљач убијати. Према примедби делегата Куранде, да министар спољних послова треба да делегацији програм своје политике поднесе, примећује извештач, да то није могуће у ситуацији (положају), који се сваки час мења, и да није умесно, министру и који правац прописивати. Како делегација од прошле године тако и буџетски одбор овогодишње делегације изјавили су да су споразумни са цели, за којом иде политика грофа Андрашија, и имају у њој потпуног поверења.

---

11 (23) маја држао је угарски делегацијони одбор за спољне ствари седницу, у којој је гроф Андрашија скоро од речи до речи поновио оно, што је и аустријској делегацији казао. Само нешто је ново и вредно је да се спомене. Говорећи о плану окупације допуштао је гроф Андрашија, да је такога предлога на берлинској конференцији било, али му се он противио и од њега се одустало. На слушаоце грофа Андрашија учинио је овај део разлагања утисак, као да су диференције које су се на берлинској конференцији породиле — гроф Андрашија говорио је о неспоразумњењу, које је телеграфском коресподенцијом постало као и оне диференције, које су, као што је познато, у очи берлинског споразумњења претиле, да ће ситуацију врло озбиљном направити, у првој линији изазване идејом окупације, за коју се кнез Горчаков заузимао.

Значајне су и даље оне изјаве, које је гроф Андрашија дао услед питања извештача Фалка у обзиру мореуске конвенције, као и обећања, да ће се мир, колико човек може предвидети, одржати.

ДОПИСИ.

Из Београда на Спасов-дан. Како се мисли најпре на Ниш оперирати, то ће на Алексинцу, као најважнијој војничкој тачки бити постављена и највећа војничка снага. За сад је Алексинац ошанчен и утврђен јаким опкопима кога чувају 300 топова, баталијон пешака, један ескадрон коњаника и две батерије топова све од стојаће војске, а за неко време још бавиће се тамо и главни генерални штаб, који ће се после објаве рата преселити у Ћуприју где ће и сам кнез са својом околином и свима министрима за цело време докле рат буде трајао, бавити се. Делиград је такође важна војничка тачка па за то и он не уступа ни мало Алексинцу што се тиче утврђења а чувају га 150 топова. У време рата у Делиграду ће бити смештен неки део народни војника II. класе, који ће као резерва I. класе служити. За сад се тамо налази само ћупријска бригада II. класе. Сва главнија места поред границе мање више утврђена су, а особито Лозница и Неготин доведена су у јак одбранбени положај. Ни сама ћуприја није остављена на миру, коју је толико пута турска нога за време првог и другог српског ослобођења немилице газила.

Овде се сваки живи радује и весели, што је проглашена мораторија, јер како беше почело затварање дућана и продавање земаља од јесенас, да је тако још остало, оно не би ни једног грађанина било ком неби „црн петак" дошао, али буди хвала бриги и одважности садањој влади, те стаде на пут тој немилој кризи, која би најпосле све до просјачког штапа довела. Истина да ће сад на сва уста туркофиле бечке и пештанске викати на Србију и њену владу, али, ако је се и досад Србија од њи плашила, то ће и сад.

Привремене признанице за принудни зајам готове су. Радило се дању ноћу непрестано у државној штампарији где су контролу водили четири члана перманентног одбора, неколико државни саветника и остали чиновници министарства финанције. Све ове привремене признанице замениће се доцније правим државним обвезницама које због хитности и нужности новаца нису сад могле бити готове. На свакој овој привременој признаници подписан је мин. финансије В. Јовановић и начелник главног казначејства Живадиновић, а да се неби могло фалзификовати биће подпис начелника окружног или среског и печат оне општине у којој кредитор државни живи. Овај принудни зајам плаћаће они грађани који плаћају порез од XI. класе па на више. Као што сам извештен, јавило се и доста Срба из Аустро-Угарске за овај зајам. Интерес је по 8% од сто, а важиће од 1. јула ове године. Још јесенас, кад се је мислило ратовати доласком Стевча-Ристићевог кабинета, беху се купили млоги својевољци у Шапцу и Ваљеву, али после пов Жарковог уступања, а нарочито после пада Стевча-Ристићевог кабинета морадоше сви се разићи. Данас напротив доласком ратоборног кабинета почели су се опет нагло скупљати, тако да их у Шапцу и Ваљеву има до 2000. Овим својевољцима даје се дневно по 4 гроша и по 1 ока леба а свакоме је дато оружје и сва остала ратна спрема и биће употребљени за западну границу Србије. Напротив за источну границу биће употребљени Бугари, којих има у Књажевцу до 4000 а у Неготину 1200.

Сваким даном креће се једна по једна бригада народни војника на границу, тако, да ће до 22. ов. мес. бити у бојни ред постављена. Београдска бригада креће се на границу 20. о. м.

Пошто је престао важити закон о слободној штампи, то сад све повремене списе и новине прегледа полиција. Кад је „Исток" морао окусити плод ове цензуре, онда шта мислите за „Шумадију" која се до сад увек као издајнички према Србији владала? „Шумадија" је требала још јуче изаћи, а ње нема ни данас.

Како јављају са српске границе у Рушчуку је настао велики страх од Бугарског устанка. Жене, деца и старци селе се у Влашку, а да је заиста овако стање завладало тамо, може се закључити отуд: што су и сами страни конзули послали своје породице у Букурешт.

НОВИ САД 17. маја „Граничар" има ове вести из Београда:

Чувени генерал *Черњајев*, о коме је већ више пута у овом листу била реч, поставши генералом српским, положио је ови дана заклетву. Он служи у војсци српској бесплатно. Ступивши у службу српску ставио је српској држави на расположење 100.000 дуката. Кажу да је врло богат, но ипак дар је овај тако огроман да заслужује дубоко признање Србије. Нека га бог поживи!

Познати родољуб и чувени јунак, капетан *Влајковић*, биће кроз који дан наименован мајором. Живео!

Друга класа народне војске положила је у петак *заклетву* на војнички закон. Прва класа већ разапиње своје шаторе на логору око Београда, одакле ће скорим даље — у Делиград, додајемо ми.

Амо је стигао генерал *Чарлс Тервис* (Charles Thervsi,) родом из Америке, са још једним штабским официрем. Он је војевао у Криму противу Руса, у Америци против јужњака, у француско-пруском рату против Немаца, где је за време Гамбетине диктатуре постао генералом. Он нуди своје услуге Србији, вешт је нарочито у тактици против нових топова који далеко носе. Препоручио га је познати пријатељ хришћана источних Енглез Фарлеј.

Енглез *Фарлеј* из Лондона замолио је овдашње патриоте, да му пошљу верне и тачне податке о злостављању хришћана у Босни и Херцеговини од годину дана амо. Он је наумио да се послужи тим податцима на једном митингу, који ће се приредити у Лондону у ствари источних хришћана.

НОВИЈЕ.

Из Прага јављају о смрти Палацковој, да је у наручју своје ћери и Ригера, зета свог издануо. Ригер му је читао вечерње листове и Палацки се изразио са сажалењем о смрти Јона, радовао се новим усташким победама, понда му је на једаред застао дах и после неколико минута издануо је.

Тело ће се саранити на добру Лобковица, где почива Палацкова жена. Постављен је одбор, који ће приредити тужну свечаност. Са варошких здања, народних инштитута и саветничке куће вију се црне заставе.

Чешки клуб пријавио је руском двору и југославенским владарима смрт Палацкову. У недељу је тело јавно изложено, у понедељак обавиће се кроз варош тужни спровод.

Из *Пеште* јављају да је у делегационој седници од 27. маја Нађ интерпеловао грофа Андрашија због српског мораториума.

Спољни одбор угарске делегације хоће Андрашија још једном да саслуша. Дебата ће свакако бити живахна. Трошкове за босанске бегунце *неће* угарска делегација да одобри из заједничких актива.

У Пешти се пронео глас, да је султан захвалио. Игњатијев није се још ни састао с новим великим везиром. Рашид-паша изјавио је једном посланику ово: Ако велесиле захтевају, да порта ступи у директне преговоре с усташима, да их дакле призна као ратну страну, то ће порта одлучно одбити. Гаранција велесила могла би лако добити облик врховног надзора, а порта је одлучила да никад це трпи таког надзора.

Турски је посланик конферисао с Андрашијем.

Из Лондона јављају, да један „Тајмсов" телеграм из Париза извештава, да су напревања, да се Енглеска придобије за споменицу кнеза Горчакова модификовањем истог поновљена била. Енглеска је међу тим опет одбила.

ОТВОРЕНО ПИСМО

котарском предстојнику г. М. Гргурићу.

Благородије ваше изволело је својим дописом бр. 8741. од 29. децембра п. г. баш онако категорично тврдити, да смо ми „православни Хрвати". Ми се морално принуђени нађосмо то ваше криво и неосновано мнење исправити те-межито, што је са дописима бр. 63. и 66. и учињено. Али ваше благородије не само неисправно оста тако, да једнога од нас подписати јавно на цести напало негацијом српског имена у монархији нашој, него се у превеликој и чудноватој ревности вашој тако далеко захукасте, те у вашој котарској писарни, као предстојник, Србину и тутору српске цркве оточке г. Дани Вуксану — по казивању овог — рекосте, да се ми и несмемо звати Срби, јер нијесмо то, него православни Хрвати.

Искрено вам исповедамо јавно, да је то, и такево управо непријатељско поступање и држање ваше према светињи нашој, српском имену, изазвало је у нами, којих се тиче праведно огорчење и негодовање и ми неби били ови који смо, кад би ту племенску увреду, без сваког употребленя на миру оставили то:

из разлога што ви као чиновник наше монархије, која је својим верним поданицима, вјерску и народносну равноправност изрекла несмијете негирати српског имена врђати народ српски, који у хрватско-славенској крајини већину становништва сачињава. —

Из разлога, што у котару вашем има још неколико вама подобни, који српско име сваће ина сваком мјесту негирају. то би нас лако изазвати могли па можда још и на такови начин, који врло хрђаве посљедице имати може, најпосле.

Из разлога тога, што се нама нападнутим баш од стране србождера подло подмеће, да ми потајно агитирамо и ровемо, нађосмо за најсходније овим путем народносној свијести нашој одушке дати и ваше благородије јавно упитати, односно позвати: 1: јесте ли ви као државни чиновник и которски предстојник и онога народа, кога екзистенцију негирате, овлашћени иђу чије име говорити, да се ми несмијемо звати Срби?

2. Јесте ли ви у стању источно-географично доказати, да ми нијесмо Срби, него православни Хрвати а ако сте у стању, да то одма учинити изволите, ако нијесте, зашто се ватате ћорава посла.

Ми своје учинисмо, и у свако доба на услуги вам стојимо, а ви ћете валда знати, шта вам чинити ваља, да у нашим и осталога образованога свијета очима будете оно, што морате бити.

У име нападнутог народа српског котара вашег, српски Свештеници

ДАНИЛО ВУРДЕЉА. ИЛИЈА МАШИЋ.
ЈОВО ВУДИСАВЉЕВИЋ. СТЕВАН ПОПОВИЋ.

ПРИПОСЛАНО.*)

Ђура Костић син мој и гимназиста VI. разреда, обузет пламом народњаштва — као што сваком правом Србину ваља — оставив школу и родитеље своје, оде о Ђурђеву о. г. из Сомбора у Београд, а отуда 3. маја по ст. кал. по чувењу са више другова своји у Босну, да се тамо са млађаним силама својим, браћи на невољи нађе, и за ослобођење српско бори.

Тако молим дотичнога војсковођу, под чијом се управом гореречени син мој Ђура налази, да би нађ очински навио, и да би ме о њему било приватним или јавним путем што пре известио.

У Кули на Спасов дан 1876.

ГАВРО П. КОСТИЋ,
сав Србин Новосађанин.

*) За ствари под овом рубриком неодговара уред. У.

РЕД ПЛОВИДБЕ

из Новог Сада од 9. маја 1876. почевши.

У Земун: уторником и петком после 7 сати у јутру.

У Земун и Оршаву: средом и суботом у 5 сати по подне.

У Тител и Београд: понедељником и четвртком у пола 11 сати пре подне.

У Пешту: понедељником, средом, петком и суботом после пола 11 сати пре подне.

У Осек: уторником и недељом у пола 12 сати пре подне.

У Новом Саду 9. маја 1876.

ОПРАВНИШТВО.

ПОЗИВ

у главну скупштину

„ЗАДРУГЕ ЗА СРП. НАРОД. ШТАМПАРИЈУ."

У смислу правила „задруге за срп. нар. штампарију" овим се сазива редовна главна скупштина исте задруге **за недељу 6 (18.) јуна 1876. у 10 сахата пре подне у дворану „Матице српске."**

РЕД ПРЕДМЕТА ЈЕ ОВАЈ:

1. Оверење присутних чланова.
2. Избор бележника скупштинског.
3. Извештај о радњи и о рачунима.
4. Избор одбора за прегледање рачуна.
5. Предлог, да се штампарија уступи и преда дру Светозару Милетићу, власнику „Заставе."
6. Допуна једне трећине управнога одбора.
7. Поједини предлози.
8. Избор одбора за оверење записника скупштинског.

Из одборске седнице задруге за срп. нар. штампарију, држане у Новоме Саду 7 (19.) маја 1876.

Миша Димитријевић
председник.

Курз бечке берзе 17. (29.) маја.

5% металици	64.20
5% народног зајма	67.80
Државни зајам од 1860 г.	105.75
Акције банчине	815.—
Кредитне акције	130.20
Лондон	121.55
Угарске разтеретнице	74.50
Темишварске разтеретнице	74.50
Ердељске разтеретнице	74.—
Хрватско-славонске разтеретнице	85.—
Сребро	103.—
Ц. кр. дукати	5.76
Наполеондори	9.70
	59.50

ОГЛАСИ.

Рад сам моју већ 80 година постојећу

Гвожђарску трговину

продати. Они који желе исту купити нека се изволе на доле подписаног обратити.

Гавра Михајловић,
3—3 у Вуковару.

Доле подписани јавља пошт. публици, да ће се само још неколико дана идућег месеца овде се бавити, и сваки дан од 8 сати у јутру до 6 сати на вече у гостионици код царице Јелисавете соба бр. 22. лечити.

Д Р. В. Д И К,
2— зуболечник из Пеште.

ОПОМЕНА

ЗА ОНЕ КОЈИ ПАТЕ ОД ЗУБОБОЉЕ.

Вештачки зуби, тако звани луфтрукгебисе," „пиво-зуби." праве се по најновијем американском начину, лепо, по потреби, под гаранцијом од зубног лекара *В. Дика*, који је овде од дуже година познат.

Потписани још високопоштовану п. н. публику пажљивом чини, да сваку репаратуру, која је нужна услед тога, што се зуби истроше, најдуже са 2 сахата, све зубе пак за 24 сахата зготови. Поломбовање (засипање) бива златом сребром, платином и т. д.

Станује у „Јелисавети" бр. 22.

Ординује пре подне 8—12 после подне 2—6 с.

У Новом Саду 4. априла 1876.

Др. Дик
5—6 зубни лекар.

ПРАВА РАСПРОДАЈА.

Пошто ми због хрђави околности и продаје нашу радњу **са стварима од кинеског сребра** сасма напуштамо, принуђени смо наше велико стовариште изврсних производа од кинеског сребра испод производне цене продавати.

За углед нека служи овај извор из великог ценовника, кога ми на захтевање franco шиљемо.

Спуштене цене.

	пре	сада		пре	сада
6 кашика за каву	3.50	1.40	1 кутија за масло	5.—	2.—
6 кашика за јело	7.50	2.70	2 чирака	8.—	3,—
6 ножева	7.50	2.70	6 подметача за нож.	5.—	2.50
6 виљушака	7.50	2.70	1 машице за шећер	2.50	1.—
1 вел. каш. за супу	5.—	2.30	6 деверт-ножева	6.—	2.50
1 вел. к. за млеко	3.50	1.50	6 деверт-виљушака	6.—	2.50
1 кутија за шећер	14.—	8.—			

Најновије гарнитуре маншети-дугмета по 1 ф. — са машином, запушача од јагњеде са животињским главама по 40 н.

После изврсни служавника, ибрика за каву и теј, намештај за сто, чирака с три крака, посипача за шећер, сервиз за јаја, чачкалице за шећер, гарнитуре за сирће и зејтин и још више други ствари по тако исто чудновато умереној цени.

Особито напоменути ваља

6 кашика за јело
6 виљушака
6 ножева
6 кашика за каву
} сва 24 комада заједно у елегантној кутији 24 ф. сада 9.50.

То исто од британског сребра сва 24 комада у елегантној кутији само 6 ф. 50 н. 5—6

Наручбине са стране извршују се у наточ одма и савестно

Адреса: **E. Preis**, Wien. Rothenthurmstrasse Nr. 16.

Власник и одговорни уредник др. Св. Милетић. Издавалац „Задруга за срп. нар. штампарију." Српска народна задружна штампарија.